

[25] ^a*Alii tituli*: „Nota: actor sequitur forum rei“ *BrA*; „De iudiciis“ *OA, KO, TA, MKE, BI* ^bnova rubr. cum titulo: „De eis qui sibi iudicium iniuste usurpant“ *UA*
^c*Cf. X 2, 2, 1-20; Quaestiuiculae*, nr. 51; *Cancellaria Arn.*, III. Commissiones 12 (327-328); *Mogunt*, p. 184^{ab} in 3 summaris idem sub eodem titulo.

[26] *De fide instrumentorum*^{a 1}

Cum ex eo quod plerique rudes et ignari per se prothocollo^b facere nescientes et alii se notarios publicos mentientes, conficere instrumenta presumunt ex quibus plurima incommoda et pericula oriuntur, quibus nos obviare volentes prohibemus ne pro notario publico quisquam se gerat vel quevis instrumenta conficiat^c antequam de creatione sua loci diocesano vel eius officiali fecerit plenam fidem. Contrarium faciens excommunicationis sententiam incidit et instrumenta per eum confecta sint irrita ipso facto.

[26] ^a*Alii tituli*: „De officio notariorum“ *OA, TA, MKE*; „De publicis notariis“ *BrA, BrB, KB*
^bprothobella *UL, UR* ^c*UA, UB, UC, UE* et alii
^d*Cf. X 2 22, 216; Mogunt om. hoc statutum; Cancellaria Arn.*, XXIV Diversa: 66 (556);
^e*V1 Processus*, 6 (441). *Cf. E. OTT, Beiträge zur Rezeptionsgeschichte des röm. canon. Prozesses in böhm. Ländern*, Leipzig 1879, p. 77-84.

[27] *De appellacionibus*^{a 1}

Iuris beneficio appellans nonnumquam abutitur qui revocatione per appellacionis iudicem attemptatorum post sententiam obtenta contentus, de iustitia forsitan principalis cause dubitans, appellacionem suam prosequi pretermitit. Ut igitur parti appellanti et honori iudicis a quo appellavit provideatur de remedio opportuno, presenti constitutione statuimus quod si appellans ipse, iusto impedimento cessante suam appellacionem non prosequatur, ex tunc iudex ipse a quo appellavit eum in pristinas reducat sententias quousque iudicatis pateat vel appellacionem suam debite prosequatur.

[27] ^a*Alii tituli*: „De appellacionibus tertius casus in quo quis sententiam incidit ipso facto per istas constitutiones“ *UR*; „Quod appellans suam appellacionem prosequi teneatur“ *BrA*
^b*Cf. X 2, 28 2-73; c. 1-12 in V^o 2, 15; c. 1-7 Clem 2, 12; Mogunt*, p. 185^b idem sub eodem titulo.

[28] *De vita et honestate clericorum*¹

Dolenter referimus quod multorum est adeo reprehensibilis vita clericorum ut ipsi per exempli perniciem mores non instruant sed destruant potius laicorum. Quapropter universi clerici mores et vitam reforment in melius et ea que ad

ipsorum statum et honestatem pertinent cum magna cautela custodiant, nec solum a malo sed etiam ab omni mali specie se prudenter studeant cohibere, continenter et caste vivant, a crapula et ebrietate abstineant, que sunt libidinis incentiva. Et etiam quando convivia preparant, que rara sint clericis, sex cibarium seu ferculorum numerum non excedant. Tabernas non visitent et arma non portent nisi propter necessitatem et viarum pericula in itinere constituti.² Officia vel commercia secularia³ et presertim carnicum seu macellariorum aut tabernariorum prorsus evitent. Nam clerici, si huiusmodi carnicum aut tabernariorum officium personaliter et publice exercent et cum hoc deferant habitum clericalem et per diocesanum tertio moniti ab huiusmodi officiis non destiterint vel desistent vel postea reassumunt, in rebus propriis clericorum immunitate non gaudeant. Si vero cum hoc abiciunt habitum clericalem etiam quoad personas perdunt privilegium clericale.⁴ Decet etiam ut clerici coronam seu tonsuram clericalem, patentibus auribus, cum habitu deferant clericali.⁵ Et quicumque clericus publice virgata vel partita veste utetur nisi rationabilis causa subesset, si beneficiatus extiterit per sex menses a perceptione fructuum beneficiorum que obtinet, est ipso facto suspensus. Si vero beneficiatus non fuerit, in sacris tamen ordinibus infra sacerdotium constitutus, per idem tempus redditur eo ipso inhabilis ad beneficium ecclesiasticum obtinendum. Et idem est de aliis clericis qui nec beneficiati sunt nec in sacris ordinibus, vestem talem simul et tonsuram publice deferentibus clericalem. Dignitatem vero vel personatum seu beneficium aliud obtinens cui cura imminet animarum nec non ceteri in sacerdotio constituti ac religiosi quilibet, quos oportet per decentiam habitus extrinseci morum intrinsecam honestatem ostendere, si preterquam ex causa rationabili publice vestem ferant huiusmodi sunt eo ipso beneficiati a perceptione fructuum beneficiorum que obtinent suspensi per annum; ceteri vero sacerdotes et religiosi quilibet per idem tempus annuale redduntur inhabiles ad quecumque beneficia ecclesiastica obtinenda. Clerici insuper maxime beneficiati caligis scacatis rubeis ac viridibus uti non debent⁶ nec ioculatores se faciant et si per annum vel post trinam monitionem artem illam ignominiosam exercent, eo ipso privati sunt omni privilegio clericali.⁶ Aleatum et taxillorum ludos fugiant, corearum, torneamentorum et hastiludiorum et aliis publicis spectaculis non intersint.⁷ Clausuram monasteriorum monialium absque causa rationabili et manifesta et sine superioris licentia ingredi non presumant.⁸ Clericos qui vagi communiter nuncupantur in domibus suis non recolligant nec eis aliquid munus parvum vel magnum tribuant. Ecclesiam cathedralam vel collegiatam in qua quis beneficiatus existit infra divinum officium sine religione non intrent. Presbyteri parochialium ecclesiarum campanatores literatos seu clericos, non laicos uxoratos habeant, qui cum eis cantare et legere

non ignorent et cum divinum officium celebrant vel fidelibus ecclesiastica sacramenta ministrant uterque presbyter et campanarius superpelliceis desuper sint induti. Insuper nullus presbyterorum sine ministro missam audeat celebrare.

[28] ¹Cf. X 3, 1, 1-16; c. 1 in VI° 3, 1; c. 1-2 Clem 3, 1; *Mogunt*, p. 185^b-188^a sub eadem inscrip. cum aliquibus additamentis longioribus, sicut de clericis vagabundis [s. d. Eberhardinis], de quibus agitur in 3 summaris et de sacerdotibus Eucharistiam ad infirmos deferentibus ²Cf. X 3, 1, 15 ³Cf. *Quaestiuiculae*, nn. 128, 129 ⁴Cf. c. 1 Clem 3, 1 ⁵Cf. c. 2 Clem 3, 1 ⁶Cf. X 3, 1, f; c. 1 Clem 3, 1; in VI° 3, 1 ⁷Cf. X 3, 1, 15 et *Quaestiuiculae*, nr. 263 ⁸Cf. X 3 1 8; vide etiam ad hanc materiam *Cancellaria Arn.*, II Monitiones 9 (310-311), Commissiones 7 (324), 28 (433), 32 (346), 36 (350), 53.

[29] De cohabitatione clericorum et mulierum¹

Quamvis fornicationis crimen inter cetera crimina sit detestabilius clericis utpote quia inter ceteras virtutes principaliter carnis continentiam profitentur, multi tamen clerici sue salutis et professionis immemores, non solum temptationibus victi desideria carnis perficiunt sed etiam temptationem preveniunt, dum ne frustra temptentur in domibus propriis vel vicinis, paratas ad malum fornicarias nutrium^a mulieres. Ne igitur crimen ipsum videamur per tolerantiam approbare, omnes clericos qui de cetero in domibus suis suspectas mulieres vel etiam extra domum in sua procuracione publice detinent concubinas, si sint beneficiati beneficiis suis privandos, si vero non habeant beneficia ab^b executione ordinum per suos superiores fore decrevimus perpetuo suspendendos^c quos demum eorum malitia exigente ipsi superiores carcerem penis afficiant vel de suis diocesibus eiciant et expellant, si nec sic curaverint suam vitam emendare. Archidiaconos autem locorum, qui clericos sui archidiaconatus et plebanos, qui vicinos sive socios hac labe respersos scienter tolerant, tamquam pro concubinato proprio volumus condemnari.⁴ Licet autem clericus per fornicationis crimen vel alio mortali quolibet quoad se ipsum sit suspensus, non tamen debet ab aliis in divinis officiis vitari nisi crimen ipsum sit notorium per sententiam seu per confessionem factam in iure aut evidentiam rei que tergiversatione^d aliqua celari non possit.⁵ Notorium etiam concubinarium dicimus per canones ab ocio nedum quoad se verum etiam quoad alios suspensum, qua suspensione durante, si divinis se ingerit sicut prius, irregularitatis notam incurrit a qua nisi per Summum Pontificem poterit liberari.^{e 6}

[29] ^aHic sequitur *OE* - vide adnot. apud c. 2 ^bfinit *KS* et om. usque ad c. 36 donec satisfaciat taliter dampnum passo ^cHic incipit denuo *MkA* (vide c. 14) ^dAdnotatio in margine: Tergiversor oris i. e. in varias partes se vertere et accipere animum quasi huc illucque vertere. Unde hic tergiversator oris i. e. deceptor versipollis, quia animum quasi tergum huc et illuc vertat, ne qualis sit intelligatur et hoc

tergiverso i. e. decepto et hic et dec tergiversabilis i. e. deceptionis habilis ad decipiendum, *MkB* ^eet absolvi *add BrB, MkD*

¹Vide tabell. mss. adhib. alii tituli: „De concubinariis“ *BrB*, „De fornicariis“ *MkE*; „De notorio cohabitatore et pena ipsorum“ *KO*; cf. X 3, 2, 1-10; *Cancellaria Arnesii*, III. Commissiones 53 (364), Dispensat. IV 9, 10 (377); 19 (383); 32 (391) ²Cf. X 3 2 2-4 ³In registro tit.: „De plebanis qui vicarios concubinariorum fovent“ ⁴Denuo in registro inscri.: Presbiter in mortali peccato existens excommunicatus est ⁵Cf. X 3, 2, 7 et X 3, 2, 10 ⁶Cf. X 3, 3, 1.

[30] De clericis non residentibus in beneficiis¹

Si parochialis ecclesie rector vel alius quivis clericus a beneficio^a suo quod obtinet sine sui superioris licentia se presumpserit absentare, eodem beneficio per superiorem suum est privandus quacumque contraria consuetudine non obstante, cum de iure communi quodlibet beneficium^b requirat residentiam personalem.

[30] ^aofficio *WB*; ^bcuratum *add BrA* et aliqui alii; ^ccorporalem *WA, UK* ¹Cf. X 3, 4, 6 ss.; *Mogunt*, p. 190^a sub eodem titulo in 2 summaris: in primo agitur de eodem sicut Arnesius, in secundo de prohibitione tenere beneficium curatum et simul aliud in collegio nisi ex gratia episcopi retinere permittatur; cf. *Cancellaria Arnesii*, I. Citationes 1-15 (292-304), Commissiones III, 48 (360-361).

[31] De hiis, qui beneficia occupant violenter^{a 1}

Eum qui beneficium cui cura imminet animarum vi occupat seu se scienter intrudit in eo, decrevimus ipso iure privatum beneficium quod cum cura simili primitus obtinebat. Non enim decet, ut stultus melioris quam peritus conditionis existat vel quod invasor eo qui iuste ingreditur privilegio gaudeat potiori. Insuper ut violenti qui auctoritate vel verius temeritate propria occupare dignitates, personatus aut alia quaecumque beneficia ecclesiastica non verentur, et si non virtutis amore, pene saltem formidine a sue temeritatis audacia refrinentur, eo ipso ius si quod in dignitatibus, personatibus et beneficiis occupatis taliter vel ad ea ipsis forsitan competeat, amittant.^b

[31] ^aInscriptio solum in registro; alii tituli: „De prebendis et dignitatibus“ *UO et alii*; „De beneficio et cura animarum“ *BrB*; „De occupatoribus iniustus beneficiorum“ *KB* ^bc. 18 in VI° 3, 4 ad verbum ¹*Mogunt* om. hoc statutum.

[32] De institutionibus^{a 1}

Statuimus quod persona ecclesiastica quaecumque, regularis aut secularis, in dignitate, personatu, officio seu ecclesiastico beneficio quocumque non

[74] De sortilegijs^a 1

Parochiales presbyteri plebes suas frequenter informant ut sciant sortilegas artes et incantationes sub prolatione quorumcumque verborum vel scriptura caracterum quibuslibet infirmitatibus hominum seu animalium nichil posse conferre remedijs vel sterilitati agrorum vel arborum seu tempestati tonitruum vel grandinum providere et eis sub excommunicationis pena precipiant quod a sortilegijs et superstitionibus quibuscumque abstineant nec sortilegos consulant vel ad domos suas recipiant sed quod ipsi plebano tales denuntient ut turpiter deonestati eiiciantur de plebibus ne per eos simplicium conscientie polluantur.

[74] ^aAlii tituli: „De incantatoribus“ *MkC*, „De incantatricibus“ *VBA*

¹Cf. X 5, 21, 1-3; *Quaestiuiculae*, nn. 14, 44, 124, 164-168, 253; *Mogunt*, p. 216^b idem sub eodem tit.

[75] De clerico excommunicato vel interdicto vel irregulari celebrante¹

Is qui celebrat maiori excommunicatione ligatus aut cui est ingressus ecclesie interdictus, si in ea se divinis ingerat celebrando vel concelebrando in suo agens officio sicut prius et ille, qui scienter celebrat in loco supposito interdicto irregularitatem incurrit a qua nequit per alium nisi per Romanum Pontificem liberari. Talis etiam cui est ingressus ecclesie interdictus, si interdicto huiusmodi durante decedat, non debet sicut et communicatus excommunicatione maiori in ecclesia vel cimiterio ecclesiastico sepeliri. Ille vero qui scienter celebrat presente excommunicato excommunicatione maiori est ingressus ecclesie interdictus et si hoc interdicto durante celebrat irregularis ecitur, ab ea tantum per Summum Pontificem est liberandus. Qui autem sic irregularis in contemptum clavium divina presumpserit prophanare, beneficijs suis privetur perpetuo et nichilominus subiciatur penitentiae carcerali.

[75] ^aIn margine adnot. alia manu: „Tempore interdicti sacerdos nequaquam missam celebret neque concelebrat neque omnia que ad executionem ordinum pertinent, sed diligenter se in omnibus circumspiciat ne irregularis fiat ab officio sui nichil faciat, exceptis tribus, scil. dare hominibus sacramentum Corporis Christi, X 5 39, 57, confessionem et baptismum. Recurre ad Summum Martiani, inter secundum, ibi inventies de ista materia. Item ibidem X 4, 1, 11. Item de Corpore Christi X 5, 38, 11“

¹Cf. X 5, 27, 1-10; *Quaestiuiculae*, nn. 51-53, 95^a; *Mogunt*, p. 216^b idem de eodem.

[76] De iniurijs et dampno dato¹

Si culpa tua alicui factum est dampnum vel iniuria irrogata seu alijs irrogantibus auxilium prebuiisti aut hec imperitia tua seu negligentia evenerunt, de iure super

his satisfacere te oportet; nec ignorantia te excusat, si scire debuisti, ex facto tuo iniuriam verisimiliter posse contingere vel iacturam. Quod si animalia tua alicui nocuerint tu ad satisfactionem teneris nisi eadem animalia dando passis dampnum velis liberare te ipsum, quod tamen ad liberationem tuam non proficeret, si fera animalia vel que naturaliter consueverunt nocere dato quod domestica fuissent et licet^a debueras non curasti diligentiam adhibere. Sane licet ille, qui occasionem dampni dat, dampnum videtur dedisse, secus tamen est in illo dicendum, qui ne dampnum accideret de contingentibus nil obmisit.^b

[76] ^aquantum *UB, UD, UK et al*; et quam *OE, KC et al* ^bX 5, 26, 9 ad verbum

¹Cf. *Quaestiuiculae*, nr. 38; *Mogunt*, p. 217^b et 218^a sub eodem titulo sed de alia materia.

[77] Vacat [De rancore]^a 1

Et si iniuriam passus secundum christianitatis legem iniuranti rancorem ex corde, gratis pro Deo dimittere teneatur, satisfactionem tamen pro eadem coram competenti iudice potest petere, dimissione rancoris huiusmodi non obstante.²

[77] ^aAlii tituli: „De dimissione iniurie“ *OB*, „De patientibus iniuriam“ *MkC*

¹*Mogunt* om. hoc caput materiamque ²Cf. *Quaestiuiculae*, nr. 93.

[78] De penitentijs et remissionibus¹

Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis^a pervenerit omnia sua solus peccata saltem semel in anno confiteatur fideliter proprio sacerdoti,^b iniunctam sibi penitentiam pro viribus studeat adimplere, suscipiens reverenter ad minus in Pascha^c eucharistie sacramentum,² nisi forte de proprio sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab eius perceptione duxerit abstinendum; alioquin et vivens ab ingressu ecclesie arceatur et moriens christiana careat sepultura.^d Unde hoc salutare statutum frequenter in ecclesijs publicetur, ne quisquam ex ignorantie cecitate velamen excusationis assumat. Si quis autem alieno sacerdoti^e voluerit iusta de causa sua confiteri peccata, licentiam^f prius postulet et obtineat a proprio sacerdote, cum aliter ipse illum non possit solvere vel ligare. Sacerdos autem sit discretus et cautus ut more periti medici superinfundat vinum et oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens et peccatoris confitentis, non alterius, circumstantias et peccati per circumlocutiones cautas, maxime circa inusitata peccata, quibus prudenter intelligat, quale ei debeat prebere consilium et remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum egrotum.^g Nam si peccator dicat se non posse vel nolle in futurum ab aliquibus peccatis mortalibus abstinere, dato quod

predictum in sua ecclesia vel cimiterio presumpserint sepelire, ad restitutionem tam sepulti corporis, si petatur, quam etiam omnium que occasione sepulture illius pervenerint quomodolibet ad eisdem infra decem dierum integraliter faciendam obligantur. Quam nisi fecerint, ecclesia ipsa apud quam sepultus fuerit nec non ipsius cimiterium, ex tunc eo ipso sunt et tamdiu manebunt ecclesiastico supposita interdicto donec ab eis facta fuerit restitutio plenaria omnium predictorum.

[41] ^a*Alii tituli*: „De eodem qui inducunt ad electionem“ *MKE* ^{bc}. I in VI° 3, 12 ad verbum ^ccetera ^{sec. sensum} ex eodem capite
¹ Inscriptio solum in registro – in textu rubrica; *Mogunt* om. hoc statutum; cf. *Quaestiuunculae*, nr. 171.

[42] *[De hiis, qui debent in ecclesia sepeliri]* ^{a 1}

Plebanus ecclesie vel ipsius vices gerens, si preter licentiam sui episcopi vel ipsius in spiritualibus vicarii defunctum intra parochialem ecclesiam presumpserit sepelire in penam unius sexagene grossorum pragensium ad fabricam cathedralis ecclesie applicandam incidat ipso facto. Et nichilominus per episcopum subiiciatur penitentiae graviori, nisi is qui est sepultus fuisset presbyter vel patronus ecclesie aut alius ipsius ecclesie notabilis benefactor.

[42] ^aVide tabell. mss. adhib.; alii tituli: „Ne laici in ecclesia sepeliantur“ *BrB*: „De pena plebanorum sine licentia sepelientium“ *PR*, *P2*
¹ *Mogunt* om. hoc statutum.

[43] *De parochiis* ^{a 1}

Dominicis et aliis festivis diebus presbyteri parochiarum antequam missam celebrent plebem interrogent, si alterius parochianus sit in ecclesia qui proprio contempto plebano ibi missam vult audire. Quem si invenerint, de ecclesia eiciant sine mora. ^b Nullus presbyter parochianum alterius sine proprii sacerdotis licentia, nisi in mortis periculo constitutum, ad confessionem recipiat, cum eum absolvere nequeat vel ligare neque ei ministret quodcumque aliud ecclesiasticum sacramentum. ²

[43] ^a*Alii tituli*: „De parochiis et parochianis“ *KL*; „De parochianis“ *MKc* ^bX 3, 19, 2 ad verbum
¹ *Mogunt*, p. 197^b et 198^a idem sed in forma longiori ² *Quaestiuunculae*, nr. 1 ad verbum citata.

[44] *De statu monachorum* ¹

Precipimus ut abbates, prepositi, priores monachorum ^a et canonicorum regularium, necnon abbatissae, magistre et priorisse monialium tam in seipsis

quam in subditis prout ad cuiuscumque spectat officium, vitam et conversationem exhibeant, ac habitum deferant regularem, se ipsos ac suos subditos ab hiis precipue que ipsorum professioni obviant et ordinis honestati non congruunt, puta circa exquisitum ornatum vel notabilem excessum in vestibus, cibis et potibus, equitaturis et lectisterniis ac similibus superfluitatibus ^b seu taxillorum, alearum et scachorum ludis ac chorearum lasciviis totaliter cohibentes iuxta dispositionem sue regule et sacrorum canonum instituta sollicito providentes quod nullus monachus vel canonicus regularis seu monialis nisi ratione administrationis seu officii possessiones, redditus vel aliud quidquam proprii habeat, quin imo illud quod cuiuslibet singulari persone ex suo labore vel artificio aut parentum seu amicorum largitione obvenit, superiorum manibus offeratur ut per ipsius providentiam circumspectam, emolumentis huiusmodi communitatis vel singularium personarum necessitas sublevetur, apostatasque suos requirant et repetant ac ipsos carcerum penis afficiant et voluntarie revertentes paterne suscipiant salva semper penitentia regulari.

[44] ^amonasteriorum *KA*, *WA*, *Gg*, *Z* ^{bc} I *Clem* 3, 10 ad verbum

¹ Cf. etiam X 3, 35, 1–8; *Mogunt*, p. 198^b–202^a sub eodem titulo in 10 summaris agit de monachis, in 5° et 10° summaris de eadem materia sicut Arnestus.

[45] *De capellis monachorum* ^{a 1}

Religiosi in ecclesiis ad ipsos etiam pleno iure spectantibus, rectores sui ordinis locare non audeant que alias sunt solite per seculares clericos gubernari. Nec episcopus potest ecclesias parochiales vel certos redditus earumdem sine consensu sui capituli religiosorum usibus applicare.

[45] ^a*Alius titulus*: „Ne religiosi regant“ *BrB*

¹ Cf. X 3, 37, 1 et c. 1 in VI° 3, 18; *Mogunt*, p. 202 ad idem sub eodem tit.

[46] *De iure patronatus* ^{a 1}

Volentes viam precludere ne quis per subreptionis astutiam preficiatur ecclesiis et ne ex institutionibus repentinis inter patronos, si qui lites sint, oriantur ex litibus fortiores, presenti decreto statuimus quod cum aliquis ad curatum beneficium per quempiam clericum vel laicum fuerit presentatus, ordinarius loci seu is ad quem institutio spectat, per decanum loci vel vicinorem plebanum in ecclesia, ad quam fit presentatio, presente plebe ad hoc specialiter convocata, publice faciat proclamari. Quod si quis est qui velit docere de iure suo quod ad

ipsum solum vel cum alio seu aliis ius pertinet presentandi aut presentato aliquid obicere quod eum reddat inhabilem ne possit ad idem beneficium promoveri, veniat infra certum et peremptorium terminum ad ipsius institutionis presentiam hoc facturus. Adiciendo in proclamatione huiusmodi quod si infra talem terminum nullus compareat presentationi vel presentato se opponens, ex tunc ad institutionem presentati procedetur iuxta formam iuris. Institutio vero facta, non premissa proclamatione huiusmodi, sit irrita eo ipso.

[146] ^a*Alitituli*: „De proclamatione“ *BrB*, „De crida sive proclamatione presentati“ *KB*; *Cancellaria Arnesi*, III. Commissiones; 41, 42, (357-359)
¹Cf. X 3, 28, 1-31; c. 1 in VI° 3, 19; c. 1 *Clem* 3, 12; *Mogunt*, p. 202^b-203^a in 2. summ. sub eodem tit. Sed de materia diversa.

[147] *Vacat* [De hiis, qui symoniaci putantur]^{a 1}

Detestanda quorundam patronorum seu advocatorum cupiditas, in tantum sue potestatis metas excedit, quod cum aliqua beneficia ecclesiastica vacare contingit ad ipsos ius pertinet patronatus, nullam idoneitatem presentandarum personarum, sive ecclesiarum sive plebium utilitatem attendentes sed imitatores Yesi^b querunt clericos Simonis successores quos recepta prius ab eis certa summa pecunie sive cautione, de ipsa in posterum persolvenda aut promissione de remittendis sibi vel non repetendis ab eo decimis vel aliis ecclesie iuribus aut quod si eis quandocumque displicentiam fecerint, ecclesias ipsas dimittere et litteras presentationis et institutionis sue ipsorum manibus tradere teneantur aut similibus pactionibus premissis demum eos instituendos episcopo presentant. Ne igitur huiusmodi execrabile mercationis genus ius sibi vindicet de cetero contra canonicas sanctiones, hoc sacro approbante concilio diffinimus, quod patronus ecclesie, clericus vel laicus qui ex conventionem vel pacto vel quolibet premissorum vel simili deprehensus fuerit, aliquem presentasse, eo ipso pro ipsa^c vacatione ius presentationis amittat et pro tunc beneficium huiusmodi per eum ad quem ipsius institutio pertinet, conferatur. Presentatus vero taliter non solum eadem beneficio sit privatus sed ipso facto reddatur inhabilis ad sacros ordines et ad alia quevis beneficia ecclesiastica obtinenda.^d

[147] ^a*Tit. solus in registro, alitituli*: „De patronis“ *UH, KN, Mch*; „De symonia patronorum et pena episcoporum“ *UL, UR*; „De patronis et plebanis symoniaci“ *WA* ^bGiczi servus prophetae Eliasi (cf. 4 Reg., 4 12, 14 ss. et 8, 4, 5) ^cilla *UN, UO, UP*... et alii ^dto zle pero yako *add UE*
¹*Mogunt* om. hanc materiam - vide adnot. apud c. 46; cf. *Cancellaria Arnesi*, XXIV. Diversa 29 (536), *Dispens.* IV. 1 (370-371), 2, 3 (372-373).

[148] *De consecratione ecclesie vel altaris*^{a 1}

Si ecclesiam pollui humani sanguinis aut seminis effusione contingat, ipsius ecclesie cimiterium si contiguum sit eidem, censetur esse pollutum et antequam reconcilietur per episcopum in ea non debent divina celebrari vel aliquis sepeliri.^b

[148] ^a*Alitituli*: „De reconciliacione ecclesie“ *BrB* ^bc. 1 in VI° 3, 21 ad verbum
¹Cf. *Quaestiuunculae*, nr. 254 ad verbum; *Mogunt*, p. 203^a sub eodem titulo statutum solum: „Ecclesiam violatam nemo quam episcopus reconciliare potest.“

[149] *De celebratione missarum*¹

In eadem ecclesia et eodem tempore duas missas sub nota celebrari districtius inhibemus, adicientes quod nullus pro vivis mortuorum officium audeat facere septimum, tricesimum vel annuale.²

[149] ¹Cf. X 3, 41, 1-14; *Mogunt*, p. 203^{ab} sub eodem tit. in 3 summaris; vide etiam J. K. *Vyskočil, Arnošt*, p. 597, n. 58.

[150] *Vacat rubrica* [Quod clerici ioculatores non habeant]^{a 1}

Omnibus sacerdotibus in virtute sancte obedientie et sub excommunicationis pena districtius inhibemus, ne die qua primam missam celebrant seu octo diebus immediate sequentibus per se vel per alium invitatum solemnem audeant preparare. Salvo quod tunc certos clericos et seculares et religiosos paucas et tamen etiam sine solemnitare qualibet procurare poterunt, sic tamen quod ioculatores et histriones nullatenus admittantur.

[150] ^a*Titulus e registro; alitituli*: „De novis sacerdotibus quod non habeant convivia in primis missis“ *UL, UR*; „Primam missam celebrantibus“ *MkE*; „De prima missa“ *MkC*
¹*Mogunt*, p. 203^b in 3° summaris sub eodem tit. idem.

[151] *Vacat* [De novis missis]^{a 1}

Missarum etiam novarum officia quas sancta Romana et universalis non recepit seu instituit ecclesia penitus reprobamus. Historias novas, impropnas et sequentias nisi in concilio provinciali aut in episcoporum synodis approbentur, in ecclesiis